

Hygieniska Eleganta Hållbara

Syster
tückenSyster
madrasserSålas av Möbel-, Sängkläder- och
Manufakturaffärer inom hela landet.
A/B Stockholms Vaddfabrik
Stockholm - Liljeholmen
Kungl. Hovleverantör

Vad har hänt?

KONUNGEN AV ENGLAND ÄR DÖD. När en människa lämnat jordelivet må alla besinna det allvar som ligger däri. Men man får för den skull icke glömma de våldsådd som samtidigt pågå mot Abessinien och annorstädes i världen. Vad är det egentligen som nu inträffat i världshistorien? Är det en konungs död, ett folks eller en världsdöds?

Georg V efterträdes av sin son, som nu bär namnet Edvard VIII.

REMISSDEBATTEN gick vederbörligen av stapeln med sitt tvådagars-talande i andra kammaren. Den gick helt i utrikets och de goda finansernas tecken. Förra årets allt överskuggande be-folkningsfråga var nu glömd till den grad, att ingen ens eftertyste regeringens underlåtenhet att föreslå några som helst medel till avhjälpan av de skriande missförhållanden i fråga om moderskaps-vården, som riksdagen förra året behjrtat med begäran om skyndsamma för-slag.

MODERSKAPSPENNING AT ALLA MODRAR, på 75 kr., förestår Be-folkningskommittén i sitt sista betänkan-de. Sålunda en väsentlig ökning av de nu utgående 30 kr., som endast kunna ges till mödrar under 500 kronors skatte-streck.

Vidare föreslås att extra mödrahjäl-p skall efter behovsprövning kunna utgå vid av havandeskap framkallat nödläge till ett belopp av högst 300 kr. En ny nämnd, statens familje- och barnnämnd, skall handhava denna hjälpverksamhet. Kostnaderna beräknas till 6,4 miljoner att bestridas av den förut föreslagna familjesskatten.

VID JÄRNVERK, GRUVOR OCH VERKSTÄDER är det 2-åriga ar-betsavtalet nu åntligen definitivt i hamn. Men utan skruvar in i det sista gick det icke. Ty trots den medgivna löneförbättringen, som vid verkstäderna beräknats till genomsnittligt 100 kr. per år, hade en majoritet av dessa arbetare tagit risken av en lockout genom att ställa villkor för sin anslutning. Nu blev saken emellertid genom tillmötesgående från arbetsgivare-sidan ordnad, och man har nu anledning räkna med två års arbetsfred vid dessa stora verk med deras nära 100,000 ar-betare.

IDEN S. K. SKOGSKONFLIKTEN på-gå vid pressläggningstillfället täta förhandlingar i Stockholm mellan par-terna, å ena sidan St. Kopparbergs Bergs-lag och Korsnäsbolaget och å den andra en mycket ovanlig kombination av bönder och arbetare, företrädda av resp. Föreningen Landsbygdens Folk och Landsorganisationsn samt div. smärre föreningar. Om tvistestämman och utsikter har ännu inlet officiellt meddelats, men det berättas t. o. m. från sådana höger-håll, som eljest av princip bruka ställa sig på storbolagens sida, att den hittills utgående kombinerade betalningen till

Klarnad syn. Vår tids martyr för fredens sak.

Människorna misstaga sig på sig själva, när de tro sig vilja slippa lätt igenom livet, smyga undan bjudande krav. Lycka är det, adel och lycka, att livets krav är stort och omöttigt. De stora stunderna i den enskildes som i folkens liv uppenbara det.

Hilma Borelius.

Filosofen Johan Jakob Borelius var ett lundaoriginal som man ännu berättar historier om, men de voro aldrig elaka. Hans enda dotter Hilma blev litte-raturhistoriker, tog en lysande examen, skrev avhandlingen »Erik Gustaf Geijer åren före avfallet», blev docent, skrev biografier över Brinkman och Hedvig Charlotta Nordenflycht. Hon blev icke professor men ändå ett lundaoriginal och historierna om henne voro alltid elakt berättade. Hon var en av de mest kända rösträttskämparna. Hon dog i kräfta 1932 sextiofva år gammal.

Lektor Emilia Fogelklou och amanu-en Signe Nilsson ha ur hennes efterlämnade papper gjort ett litet kräset urval av tryckt och otryckt på knappa 150 sidor. Till urvalet har Emilia Fogelklou skrivit en starkt personlig och målände inledning som över huvud gjort det möj-ligt för mig att skriva något alls om Hilma Borelius. Bokens titel Klarnad syn, är hämtad ur detta företal och användes där för att beteckna Hilma Borelius' sista utvecklingsfas före döden. Men titeln får för mig en dubbel betydelse då jag nu på nytt genomläser boken för att skriva om den i Tidevarvet eftersom det icke tycks löna sig att vänta på att de därtill värdigare anmäla sig. Boken ger också oss läsare en klarnad syn på Hilma Bore-lius, kanske också på den kvinnogrupp av hennes generation som av sin läggning drevs att rikta in sig på vetenskap-liga studier så fort detta blev tillåtet i vårt land. Hur olika de än voro, måste de ändå haft någonting gemensamt: samma intensitet i den intellektuella mö-dan, samma hänsynslöshet mot sig själva och koncentration på uppgiften, samma stolthet, skygghet och ängest och samma erfarenhet av motstånd inom den värld där de trängt sig in, ett motstånd som

inte den mest stingande ambition eller mest glänsande prestation kunde över-vinna. Emilia Fogelklou antyder att de sen reagerade olika inför sina nederlag. Hilma Borelius upptäckte till slut att en professor inte var något så livsviktigt, hon försönade sig med sitt liv och var sina sista år lycklig och harmonisk. I denna bok får man glimtar både av den lidande och den lyckliga Hilma Borelius. En ny människa stiger fram ur sin hamn helt annorlunda och större och rikare än man uppfattat förr.

Mycket gripande blir hennes bön på dödsbladet till Emilia Fogelklou: »Du skall låta dem veta var jag hörde hem-ma». Emilia Fogelklou tyder denna bön så att hon ville få omnämnt att »varje klarhetens seger i hennes liv innerst var vunnin genom hennes religiösa tro». Men vidare fattad blir detta en bön att vän-nen måtte ge de efterlevande någon in-sikt om hurdan denna Hilma Borelius var som nu skulle dö. Hon visste nog vilka underliga begrepp folk gjorde sig om henne. Emilia Fogelklou röjer också med varsam hand bort en mängd vanföreställ-ningar om Hilma Borelius och låter oss skymta henne själv bakom dem. Samti-digt få vi i företalet en anvisning att läsa inte bara den självbiografiska avdelning I utan även kvinnosaksuppsatserna i av-delning II och de litteraturhistoriska essayerna i avdelning III som personliga bekännelser, vilket också låter sig göra.

Och härmed får jag bekänna att först denna läsning röjt bort de sista resterna i den gängse vulgära och billiga upp-fattning av Hilma Borelius, som jag en gång helt var fången under och endast långsamt utbytte mot en ny och rikigare. Hon kom till mitt föräldrarnas en gång då jag var grön journalistvolontär, före-där de trängt sig in, ett motstånd som

(Forts. å sid. 4.)

bönderna för huggning, skjutshällning och körning vilar på en utomordentligt föräldrad beräkningsgrund och är re-kordartat låg.

I 300,000 PERSONER SKOLA FOLK-RÄKNAS. Först få de, enligt kun-görelse, en blankett att ifylla. Sedan kommer en »folkräknares» och ser efter om blanketten är rätt ifyllt. Tredskas någon att besvara folkräknares frågor, tillhålls han eller hon av länsstyrelsen vid vite att fullgöra sin uppgiftsskyldig-het.

ITALIENSKA REGERINGEN har av-givit sitt svar på svenska regeringens not och uttrycker där sin stora ledsnad över att svenska ambulansen »händelsevis inblandats» i de militära operationerna. Ett ofrivilligt inblandande av Röda Korsets emblen är dock något, anser den italienska regeringen, som både kan hända och förut har inträffat i varje krig. Man insinuerar visserligen att Ras Destas arméchefer hållit sig dolda i närheten, men beklagar i varje fall det passerade och vill göra allt för att und-vika det för framtiden.

Röda Korsets president, Huber, har av Mussolini själv erhållit en försäkran i samma riktning.

NATIONERNAS FÖRBUNDS RAD har sammanträtt under matt och av engelska dödsfallet ytterligare för-dystrad stämning. Oljesanktionerna skjutas i fjärran.

Twisten mellan Uruguay och Sovjet-unionen — Uruguay har som bekant av-brutit de diplomatiska förbindelserna med Sovjet — lär skola tagas upp till be-handling i Rådet, och Danmarks utrikes-minister, Munch, är utsedd till rapportör i frågan.

LAVAL TYCKS EJ KUNNA UNDBA LÉN REGERINGSKRIS. De radikala ministrarna komma liksom Herriot att lämna regeringen och det anses att icke ens Lavals balanseringsförmåga skall kunna klara den skivan.

DET ABESSINSKA KRIGET tycks italienerna efter ett fruktansvärt bombardemang ha gjort framryckningar på sydfronten. Krigstrumorna döna åter över hela Abessinien, kallande till fron-terna ytterligare, efter vad som beräknas, 300,000 man.

Graziani mobiliserar alla krafter för fortsatt offensiv både på syd- och nord-fronten.

Veckovisningen

Carl von Ossietsky bör få det Nobel-ska fredspriset! Opinionsen för den-sa sak växer sig allt starkare. Senast kommer nu representativa röster från Schweiz.

Ossietsky, född i Hamburg av tysk-polska, »ariska» föräldrar, pacifist och på sin tid utgivare av sanningssågar-tidskriften Die Weltbühne, har aldrig tillhört något politiskt parti, icke varit vare sig kommunist eller socialdemokrat, men ståde som obönhörlig pacifist bekämpat kriget och militarismen. Redan 20 år gammal blev han åtalad för en artikel i Zabernaffären, men fick amnesti vid krigsutbrottet och deltog i kriget. Han säger själv: »Jag har kämpat i kriget i första linjen. Jag känner det därför icke bara litterärt. Allt vad jag sett av kriget har bara befäst min uppfattning.»

Ossietsky sökte efter kriget att avslöja Fehme-morden, som förut ingen vågat sig på, och 1929 angrep han den socialdemo-kratiska regeringen för dess hemliga luft-rustningar. Han blev då anklagad för att ha förträtt militära hemligheter och dömdes, men fick åter amnesti 1932 genom rikskansler Schleicher. Samma natt som tyska riksdagshuset brann, arresterades han åter och har sen dess utan dom och rannsakan varit berövad sin frihet. Han påstas i koncentrationsläger och andra fångelseställen ha blivit även kroppsligen svårt misshandlad.

Från otaliga korporationer och enskil-da — bland andra Jane Addams och Ro-main Rolland — är Ossietsky sedan länge

Carl von Ossietsky.

föreslagen som nobelpristagare, men nor-ska stortingets nobelkommitté har tydligen tvekat inför den vansliga situationen att utdela fredspriset till en man, som är statsfånge i sitt eget land på grund av just de åsikter, som av nobel-priset skulle belönas. Kanske är det där-för som kommittén icke alla utdelade fredspriset för 1935. Så länge Ossietsky lever, borde kanske ingen annan komma i fråga som fredsprisets mottagare. Ty om någon är Carl von Ossietsky vår tids mar-tyr för fredens sak.

En budkavle från en flämtande stafett.

Amelie Posse-Brázdová fortsätter sitt brev med skildring av ett möte med datterberedd ungdom.

När jag gick ifrån lunchen med Benes tyckte jag att jag hade fått stäl-fjädrar i vaderna, att dimman skingrats, luften var lättare att andas. Fast jag å ena sidan fått ögonen ännu mera öpp-nade för hur farligt tillspetsad världs-situationen just i de dagarna var — hade Benes ännu en gång utstrålat den där eldiga, energimättade atmosfären, som gör att de som kommer i kontakt med honom blir så genomträngda av förtrö-stan och desperat »trots allts»-modighet.

Jag hade dessutom fått tre löften av honom — de bidrog i icke oväsentlig grad till min höjda stämning. Kunde jag bara säga vad det var, vet jag att Tide-varvets läsare skulle glädja sig med mig. Men Benes så uttryckligen ifrånt att »låt nu bli att berättat detta för de där 20,000 svenskorna, som Ni skickade på mig i Genève — eller ens för deras värtaliga och sympatiska delegerade. Tala inte heller om det hos oss, annat än till det ytterst begränsade fåtal, som nödvän-digtvis måste ha med sakerna att göra. Ty sättes mitt namn offentligen i samband därmed kan beklagliga förveck-lingar uppstå, både här i landet och utan-för dess gränser — de skulle helt förta verkan...»

Just då jag låg och skrev detta hördes extrabladd skrikas ut, först nere på gatan, sedan i sjukhusets korridorer. Jag förstod genast vad det var: Masaryk hade abdikerat.

Hans sista ord till sitt folk var ett råd och en bön att man skulle välja Benes som hans efterträdare, så att de demo-kratiska, humanitära freds- och frihets-älskande principer ostört kunde fortgå, vilka varit republikens rättensöre under de 17 år den bestått.

Högerbladet försökte sätta upp en mot-kandidat, för vilken det under några spän-nande dagar febrilt agiterades — men samma morgon valet skulle ske lade han ner sitt mandat och Benes valdes med förkrossande majoritet. Jag hade fått en vacker bok av honom samt vänliga brev och härliga blommor av hans fru — de förjövade mitt lilla kala och asketiska sjukrum. Men jag uppsköt att tacka för dem tills jag visste om det var utrikes-ministern eller presidenten jag samtidigt skulle kunna passa på att påminna om de givna löfötena.

Det var förresten inte bara makarna Benes som här i landet uppmuntrade mig. (Forts. å sid. 4.)

Vizard Aderbräck-strumpa.

Gummifri, Hygienisk, Tvättbar, Hållbar, Stoppbar. — Kostnadsfri rådförning. Begär Prospekt.

Lagersons

Kungsgatan 4, Stockholm. Tel. 23 16 00

TIDEVARVET

Radikal
politisk
vecko tidning.

REDAKTOR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfridag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Ledam. av Sveriges Advokatsamf.
Norrländsgatan 18.
Tel. 10 75 75, 10 75 76.
STOCKHOLM

Stockholms stads Poliklinik

vid Kornhamnstorg 4
Måndagar, onsdagar, fredagar kl. 9—10 f.m.
För havandeskapet och
dess sjukdomar.
För medelösa kostnadsfritt, för andra mot
erläggande av 2 kronor.

Alma Axelssons FÖRLOSSNINGSHEM

LINNÉGATAN 19
Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och oegn., värek.
Tel. 778 24.

Per-Einar Fryklöf

TANDLÄKARE
Sven Rinnmangsgatan 3, 3 tr.
(Norr Mälarsstrand 78.) Mottagn. kl. 12.30
—1.30, 6—7 e. m. samt telefon 53 42 46.
Låga taxor. Kostnadsfri rådgivning.

Alimonda-Institutet

40-årig homeopatisk praktik.
Mottagning 11—2. Rådfrågning även pr
korrespondens. Begär prospekt och frå-
gelista. Leg. läkare.
Adress: Upplandsgat. 16, 4 tr. (hise)
Stockholm. Telefon 32 08 99.

Vi utföra var
25 kr:s
PERMANENT
till 12.50
Månd., Tisd. o. Onsd.
Ingen värme. Eleg. ut-
för. 10 års praktik i
amerik. storstäd.

Birger
Jarlsig. 8. INST. ANITA 60 97 97.
62 94 99.

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Elegant. Tel. 20 95 92. Företaksleg.

Löfqvists damfrisering

rekommenderas
Strindbergsgatan 54 (Gårdsd.). Tel. 62 41 10

Uno Oldenburg J:or

Jur. Kand.
Drottninggatan 4, tel. 21 30 44.
Alla slags juridiska uppdrag: Rättegån-
gar, skilsmässor, boskilling, äktenskaps-
förord, bouppteckn., testamenten.

Bagarstugan

HORNSGATAN 37 . Tel. Söd. 70 00
FOLKUNGAGATAN 65 " " 75 37
GOTGATAN 82 " " 333 90

Märta Armfelt

Generalagent i Skandia

Kostnadsfri rådgivning dag-
ligen 12—1 i Skandias huvud-
kontor, Mynttorget 1.
Tel. Nannanrop Skandia-Freja.

Specialitet:

Pension-, livränte-, liv- och sjuk-
lörsäkring.

Den 25 Jan. 1936

Kommande allvar.

Remissdebatten bjöd inte på myc-
ket sensation. Två frågor lågo na-
turligtvis i förgrunden: ekonomin
och försvarsfrågan. Men efter som
det ansågs finnas gott om pengar
och alla voro nästan lika ivriga att
försvara sig, åtminstone på bred bas,
så var det inte mycket att gräla om.

Finns det verkligen så gott om
pengar? Ja, sedan man ökat skat-
terna och tömt fonderna, som skett
under de senaste åren, och det där-
till blivit s. k. »bättre tider» på grund
av konjunkturerna och uppstruntning
m. m., är det alldeles naturligt att
riksdagen har en stor kassa att förfö-
ga över. I vilken grad detta be-
ror på »förtjänst och skicklighet»
är svårt att avgöra och tjänar heller
ingenting till att grubbla över.

Av större intresse kunde vara att
få veta, vad som kommer att in-
träffa och hur denna kassa kommer
att användas. Föga troligt är väl,
att socialdemokratiska regeringen
kommer att avgå på försvarsfrågan.
Den håller nog budet uppe i det lång-
sta och tävlar med övriga partier.
Vårre blir det väl till höstens val. Då
blir det inte bara valteknik och val-
taktik, då blir det allvar, en verklig
strid mellan demokrati och icke-de-
mokrati. Kanske inte det en gång,
utan en strid mellan de olika parti-
erna. Hur den än utfaller, blir den
till sina verkningar ytterst allvarlig.
Det var kanske känslan härav, som
gjorde remissdebatten så mild, känslan
av kommande allvar och komman-
de hårda strider.

På vilketdera sättet

vill du att dina barn får sin undervisning?

På vilketdera sättet vill du att dina
barn skall få sin undervisning? Frågas det
på en vägplansch på utställningen Mor
och barn, som just nu har anordnats i
Stockholm av Röda korset. Frågan hän-
för sig till två situationsbilder. En liten
väldkläd och vacker pojke förekommer
på båda och på båda bilderna är han
uppmärksam lyssnande. Skilnaden är
bara, att den undervisande är helt olika,
i ena fallet ett par pojkar av den dege-
nererade typen med dålig hållning, slö
blick och cigarretstumpen hängande i
mungipan, i andra fallet gossens far, som
ser på sin pys med en allvarlig och god
blick. Av sammanhanget framgår, att det
är fråga om undervisning om livets till-
blivelse, m. a. o. att ge svar på frågan:
»Varifrån har jag och alla andra små
barn kommit?» Bilderna borde kunna bli
en tankeställare för alla de uppfostrare
— och sådana finnas tyvärr alltför
både skola och hem — som skjuta undan
plikten att ge sina barn ärliga svar på
deras frågor på ifrågavarande område.

Ibland ursäktar man sin försummelse
med principdeklarationer »man skall ej
väcka björnen, som sover». Ibland åter
förklarar man sig inse betydelsen av, att
något åtgjordes i saken, men att man ej
äger den kunskap i ämnet, som erfordras
för att kunna nöjaktigt och på lämpligt
sätt ta upp ämnet med barnen.

Vad den sista kategorien av invändnin-
gar angår, så torde skälet för dem vid
det här laget kunna sägas vara undan-
röjt. Hjälpmedlen att få erforderlig kun-
skap och råd för hur man bör gå till
väga, ha blivit fler och fler på sista tiden.

Ett utomordentligt sådant hjälpmedel
ha skolorna fått just nu genom den i slut-
et av 1935 på Tidens förlag utkomna
boken *Undervisning i Sexualhygien* av
Ada Nilsson och Andrea Svedberg.

Som det i förordet till boken framhål-
les, finns det ett flertal tidigare utgivna
handledning för den undervisning rö-
rande de sexuella frågorna, som av Skol-
överstyrelsen anbefallits, men den här
föreliggande boken skiljer sig i visst av-
seende från dessa. Det är nämligen di-
rekta av många lärare önskade lektions-
utkast. Man får ej blott hjälp med till-
rättläggande av det sakliga innehållet
utan även en lämplig form för dess med-
delande till barnen. Dessa lektionsutkast
är de några teoretiska skrivbordspekula-
tioner, utan de ha tillkommit genom prak-
tisk erfarenhet. Den, som skriver dessa
rader, kan intyga, hur folkskolebarn från
6:te klass med spånt intresse och allt-
jämnt under lektionens gång stegrad upp-
märksamhet fått undervisningen i unge-
fär den form, som dr Ada Nilsson här

nedskrivit. Vid flera av de sommarkur-
ser för folkskollärarinnor, där doktor
Nilsson medverkat, har en liknande lek-
tion ingått i programmet. Trots den om-
ständigheten, att barnen, som kallats
samman av en lärarinna på kursorten,
varit doktor Nilsson helt främmande, så
har hon på ett underbart sätt lyckats
fånga deras intresse. Man måste ju där-
vid göra den reflexionen, att det borde
vara ännu lättare för en lärarinna, som
känner sina elever, att avpassa såväl form
som sakinnehåll efter deras ståndpunkt.
Att doktor Nilsson lyckats få det rätta
greppet på ämnet just för detta ålders-
stadium är säkert, och det gör, att det
lektionsutkast, som hon här ger, är en
oerhört värdefull hjälp för alla de lärare
och lärarinnor, som med en god vilja om
ock med en viss tveksamhet gå att med-
dela denna undervisning.

Bokens andra avdelning, som upptager
doktor Svedbergs föreläsning över sama-
ma ämne, visar, hur framställningen kan
ske inför mognare elever. Närmast är
den väl avsedd för realskolans högsta
klasser eller för gymnasiet och behand-
lar fortplantningsorganens anatomi och
fysiologi jämte hälsolära. Den sakliga
rent anatomiska framställningen följes av
en avdelning om sexuell hygien, som i
sitt värdisa allvar blir verkligt gripande.
Där framhålles, att vikten av ett sunt
sexualliv sammanhänger med vårt mäs-
kliga ansvar. »Vi, som leva i samhällen,
kunna inte på något område komma ifrån
ansvar för andra.» — »Här är all lycka,
allt skapande bundet vid samverkan mel-
lan två människor och det kan aldrig und-
vikas att vi bära ansvar för vad vårt
handlande innebär inte blott för oss själ-
va utan också för den andra människan.»
— »Den kommande generationens hälsa,
för vilken vi bära ansvar, kräver att vi
leva ett sunt sexualliv.» Detta är blott
några små stickprov på innehållet i den-
na del. Man måste säga sig själv vid
läsningen av detta föredrag att om alla
våra studerande ungdomar en gång un-
der sin skoltid fick denna fråga fram-
ställd för sig på detta sätt, vore säkert
mycket vunnet för framtiden. Det är med
stor tacksamhet och glädje som vi lärare
och alla övriga ungdomens fostrare i hem
och samhälle kunna hälsa denna bok som
ett högst värdefullt tillskott till den pe-
dagogiska litteraturen.

Frida Härner.

Insänd prenumerationsav-
giften på postgiro
1544.

Nils Simonsson.

TIDEVARVET

Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stockholm
REDAKTION:
Telefon 20 48 42. Mottagningstid
10—12.
EXPEDITION:
Telefon 20 48 42.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4
e. m. Postgiro 1544.
PRENUMERATIONSPRIS:
För helår kr. 6.—, halvår kr. 3.25
kvartal kr. 1.75. Lösnummer 15 öre
ANNONSPRIS:
1 text 25 öre per millimeter.

RES TILL Rönninge Gård,
Fränsningsarmén Pensionat och Vilohem,
Rönninge, tel. 19. Rofyllid vilohet. Bra
rum. God husmanskost. Fullt modernt.
Moderat pris.
OBS! NÄRA STOCKHOLM!
Föreståndare H. Johanson.

HÄLSOVÄNNEN

— 51:a årgången. Ny regim —

Redaktör och ansvarig utgivare:

Med. dr GOTTFRID THORELL

Pris pr år kr. 3.50.

Postgiro 5 21 35.

Är oundgänglig som hemmets vägledare i
medicinska frågor.

SÖDERMANLANDS

ENSKILDA
BANK A.B.

DEPOSITIONS- KAPITAL- &
SPARKASSERÄKNING

mot högsta gällande ränta.

Grundat 1865.

Vävsolan med mönsterritning och heminredning.

Fortbildningskurser: Komposition med provvävning. Färglära med naturstudier.
Materiallära med handspinning. Heminredning med planritning och komposition
av textilier. Nybörjarkurser för hemvävning, yrkes- och pedagogisk utbildning.
Skolhem med billig pension. Tel. 234. Sigtuna Vävskola. Mary van Rijswijk.

Hälsan, viktigast av allt.

Vårda Eder hälsa. Effektivt behandlas gikt, reumatism, ischias, nervsmärtor, rubo-
ningar i ämnesomsättningen m. fl. sjukdomar enligt Skodsborgsmetoden på
Stockholms Fysikaliska Kuranstalt.

Tel. 62 54 44. Humlegårdsg. 18. Tel. 61 06 78. Moderata priser. Begär prislista!

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.
Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

Halmstadgruppen. Kvinnor i kamp. Blandade böcker.

Konstsången i Stockholm lovar bli särdeles livlig. Också allmänhetens intresse har på senare tider varit i tilltagande. Publiken besöker i större utsträckning än förr utställningarna; det köpes konst också av den icke direkt konstintresserade allmänheten.

Såsongens remarkabla upptakt är Halmstadgruppens utställning på Konstakademien. Gruppens fem målare: Sven Jonson, Wald. Lorentzon, Stellan Möerner, Axel Olsson, Erik Olsson, Esaiaa Thoren, uppvisa här en samlad bild av sitt måleri under de senaste åren. — Det är rätt eget, att den svenska konstens mest moderna falang skall förekomma i en liten småstad, där den av allt att döma är även ekonomiskt uppburen. Själva vilja konstnärerna icke kalla sig surrealist — de antyda blott som sitt program strävan till en förändrad verklighet — såsom väl varje skapande konstnär protesterar mot att få sitt verk påklätt ett en gång för alla givet firmamärke. Men som surrealist har de i alla fall fått lov att gälla inför publik och kritik. — Inför dylikt måleri reagerar var och en ofrånkomligt känslobetonat. Den inbitna 1800-tals-naturalisten vänder det strax förgärd ryggen. Förstas och diskuteras kan det blott av dem, som inifrån fatta skendet i tiden. Dessa närma sig ifrågasättande måleri med positivt intresse och med förhållningsglädje över all levande konst, som vill bort från, strävar ut över den ännu alltför vanliga uppfattningen om måleriet som kolorerad fotografi av naturen. Det är ur denna positiva, medlevande synpunkt nedanstående är skrivet.

Omedelbart iögonenfallande för detta i hög grad enhetliga måleri — grupplemmarna äro ovanligt »likriktade» — är dess starka ornamentala känsla, vars sobert smakfulla och säkra utformning har en omiskänligt svensk karaktär, likaså det raffinerade utnyttjandet av stoffverkan. Man tänker sig gärna dessa färgackord och denna linjedyamik som livgivande inslag i en funktionalistiskt sval och ren interiör. Sällsamt fångs vid första anblicken denna i abstrakta former tolkade, allegoriska, mosaikartade verklighet. En Stellan Möerner starka, brinnande färgsyner, en Sven Jonsons diskreta och manligt beherskade färgskala och arkitektoniska linjemusik får en att darra till. Men vid förnyat betraktande fördjupas intrycket icke. Bilderna tränga liksom inte i en ens inre människa. Liksom det här tekniskt främst är fråga om ett skickligt utfört

plannmåleri, undrar man om en hel del inte är plannmåleri också i själslig mening. Att uppfatta bilderna som vakna drömmar går inte: det för drömmen utmärkande, diffusa, skålvande visionära är här ersatt av en sirlighet och stringens i den realistiska detaljutformningen, som är drömmen främmande. Typisk i detta avseende är en sak som Möerner — den mest melodiosa av grupplemmarna — »Un-

Wald. Lorentzon. Kosmisk moder.

der inflytande av en kvinnas röst» med dess utsökt eleganta och drivna spel med linjer och färger. Det rent abstrakta, på det undermedvetna syftande måleriet med dess fantastiska formationer hos t. ex. Erik Olsson och Lorentzon — typisk för den förra den flöjt målade »Stolarna», för den senare »Kosmisk moder» — lämnar en kall. Betecknande är, att de bilder man har mest av — t. ex. Jonsons arkitektoniska fantasier, Axel Olsons »Vatten och människor», »Groende jord», Thorens arkaiska »Figur på strand» och Lorentzons »Strandens morgon» — dels stå på mera realistisk grund, dels verka rent ornamentala.

Att det påtagliga publikintresset till god del härflyter ur att den omedvetet finner denna konst »salongsfälig», samt ur de litterära rubrikerna — ur publik-synpunkt valda med god psykologisk blick! — är tämligen säkert. Det surrealistiska snoberiet sticker fram här. Men det som innerst täckes av begreppet surrealism ligger, samtidigt det är oss snudande nära, djupare än att det kan hämtas upp av ytligt modemåleri. Härmed avses ingalunda, att denna ytterst intressanta och eggande utställning av en utvecklingsfas hos dessa begåvade konstnärer skulle företräda den sistnämnda arten. Men det är färligt för den konst som, om ock mot sin vilja, råkar bli ett uttryck för en icke på djupet gående strömning hos publiken.

Ragna Ljungdell.

Nini Roll Ankers nya bok »Den som henger i en tråd» handlar om arbetarkorna vid en stickerfabrik i en norsk småstad. Det är råvått, man har ont om arbete och fabriken ägare drar nytta av situationen. »Till slut reser sig Karen Anna, bokens hjältninna, och i brinnande begejstring för arbetarrörelsen, vars mäktiga vingsus hon just förnummit, gör hon med ett par kamrater ett valhänt och tafatt försök till strejk. Det misslyckas, kamraterna sviker i det sista och Karen Anna blir lämnad ensam. »Den som henger i en tråd» — och den svaga tråd som hindrar flickorna att singla ned i arbetslöshetens avgrund är just den dåliga platsen på fabriken — har inte råd att vara ståndaktig. Men i sista stunden gör dock en av kamraterna, den glada Gyda som Karen Anna minst väntat det av, gemensam sak med henne och de två beslutar att ensamma försöka slå sig fram i världen.

På ett friskt och sakligt, osentimentalt och ändå gripande sätt skildrar Nini Roll Anker de norska arbetarkornas liv: det är nöjen och karlar som lockar, svält och slit som bjuds: väckelsepredikanten och politiska talare avbryter enformigheten som är den tunga grå bakgrund mot vilken händelserna framträder. För oss svenskar är det dessutom en upplevelse att lära känna den norska arbetarmiljön som i mycket skiljer sig från den svenska av liknande slag. Trots förbittrad strid, tycks motsättningar mindre utpräglade, tonen mera gemytt på andra sidan Kölen. Karen Anna är bra tecknad. Hon hör till den styvackade och i viss mån egocentriska sortens kvinnor — något av Kristin Lavransdotter i hennes hårda ögonblick — och den varma vechten som hon är mäktig kommer egentligen bara fram i de stunder då hon försöker stödja hjälplösa kamrater. Hon har den riktiga starka kamratkänslan som visst är den nordiska kvinnans särmerke.

Denna Nini Roll Ankers bok är inte så dramatiskt uppbyggd som hennes föregående, »En mor». Men den episka bredden har ett raskt tempo och händelserna växlar och skriker i underhållande rytm.

I sin bok »Du är vägd på en väg» skildrar Astrid Forsberg en ensam kvinnans brotning med ett jätteproblem. Det

Oroligheterna i Brasilien.

»Världsfrent mot kommunismen» heter N. D. A:s paroll i en artikel (19/1) om Sovjetrepublikens fördragsbringande verksamhet på andra sidan världshaven. Sovjet ställs till svars för oroligheter lite varstans, bl. a. i Brasilien. Om revolutionen där skriver den amerikanska tidskriften Den nya Republiken (The New Republic):

Förstahandsunderrettelser från Brasilien ge vid handen att det nysst timade uppror där hade en mycket djupare betydelse än dagspressen velat låta påskina. T. o. m. de officiella telegrammen påpekade det orimliga i att diktatorpresident Vargas ställde Sovjet till ansvar för en rörelse, som kämpade för 8 timmars arbetsdag, arbetslöshetsförsäkring och lagar mot barnarbete. Men vad de underflåto att påpeka var det faktum, att bakom rörelsen stod en samlad front av demokrater, liberaler, arbetare och rikdialer, och att den undertrycktes av denne diktator-president med hjälp av fascistpartiet, de s. k. integralisterna. De reformvriga hade stöd hos alla klasser inom landet, också hos statens högsta ämbetsmän, officerare, soldater och präster, och deras mål var att kämpa mot imperialismen, för återställandet av den personliga friheten och för stiftandet av lagar för den sociala välfärden.

De stormakter, som ha intressen att bevaka i Brasilien, äro England och Förnta staterna. De äro sinsemellan bittra antagonister, och Vargas understöder den ene, än den andra av dem, men när det uppstår en reformvänlig folkrörelse, så förena de sig alla tre för att undertrycka den. De personliga rättigheterna äro förtrampade i Brasilien, fackföreningarna förbjuda av Vargas. Denne blev president 1930 på ett reformvänligt program, som han strax svek, och regerar nu som en diktator med fascisternas hjälp.

Einar Malms diktsamling Stormvarning (Norstedts, 3: 50) har många sympatiskt kärva klanger. Denna sunda dyrkan av havet, jorden, himlen, kvinnan, talar sitt ärliga språk och verkar enbart genom sin naturlighet. Centralryken är nu en gång de flesta moderna diktares medel och mål. Därför beror också diktsamlingarnas värde på om dikterna är en intressant person eller ej, om han har något att säga om sig själv och sitt, som inte är tjuvat tusende gånger förut med samma allvar. Einar Malm kan i varje fall säga det på ett mycket personligt sätt. Samma ärlighet, samma allvar och hederlighet finner man också i Prins Wilhelm av denna jord (Norstedts, 4: 50). Samlingen är kanske något ojämn men där finns mycket äkta gods som barlast. Att diktarprinsen nu åstadkommit sin bästa och mest personliga diktsamling är uppenbart.

Att Sigfrid Siwertz blivit ärevördig akademiker har inte satt några större spår i hans alstring, utom möjligen det att hans stil gått mot en allt förenämligare klarhet, hans psykologiska grepp kramat allt hårdare. Minst av allt tycks författaren slagit sig till ro med sin lilla lagerkvist på parnassen. Sista äventyret (Bonniers, 5: 50), hans sista bok, bestående av tre noveller, är i sin genre av mästariformat. Därför att Siwertz verkligen har intressanta ämnen till sina historier, därför att han förstär att bygga upp dem, ge dem klimax, avrunda och binda ihop dem, verka de så starkt som helhet och fortsätter att sysselsätta ens tankar långt sedan man lagt boken ifrån sig. Och detta på ett mycket starkare sätt än de flesta moderna böcker av »tegelstensformatets», som innehåller allt och ingenting, allra minst ett intressant ämne i och för sig. Siwertz's sista bok bör läsas av alla som sätter värde på elegant formgivning och en personlighet bakom verket.

»Det finns två slags bönder, tjvbybönder och bondtjyvar!» är det sagt någonstans, och Gustaf Hellströms bok Storm över Tjurö (Bonniers, 8: 50) kunde tjäna som exempelsamling till detta spontant iökna påstående. Från början till slut handlar den inte om annat än tjvknep och satfyg under havsbandets blådisiga himmel. Författaren har sökt att föra upp skildringen på ett allmänmänskligt plan genom att förklara, att samma historia upprepas överallt varhelst »människa lideiser tillätas eller uppmuntras att växa

är en tendensroman som tydligt ställer frågan: Finns det tillfällen då vi har rätt att ingripa i liv och död? Måste vi t. ex. låta små vanskapta och illasinnade idioter växa upp till samhällsfarliga individer? Måste vi uppjuda allt för att de ska leva ett liv som endast är till lidande och skada både för dem själva och för andra?

Författaren inger i boken ett ruggande nej som svar på frågan. Hennes mening är att det måste sökas — och finnas — möjligheter som ger oss rätten att ingripa. Bokens hjältninna visar vägen, men det är också nära ögat att hon stryker med på kuppen. Samhället bör ta vid och föra hennes kamp till en klar och lycklig lösning på frågan — det är vad Astrid Forsberg fordrar.

Det är alltid vansligt att försöka recensera tendensböcker. Är det ämnet som upprullats som är det primära eller bör man främst tänka på den konstnärliga framställningen? — I denna bok grips läsaren av så livligt intresse för den stora frågan, att det i första hand blir den som sysselsätter en, och ej det sätt på vilken det sagts. Men kanske kan just denna förmåga att gripa få gälla som ett bevis på framställningens hållbarhet! Kompositionen är genomtänkt och originellt utplagd och vedergällningens skräcktanke har skickligt infätats för att ge den rätta tyngden åt problemet. Det är en allvarlig bok som bör läsas med eftertanke.

E. B. G.

och utbreda sig, ohämmade av tillbakahållande krafter». Men detta verkar ett långsökt försök att göra berättelsen till något förmär än vad den egentligen är. Den är heller inte uppbyggd i romanform utan rinner förbi och ut i sanden som en svart bubblande ström i ett kargt landskap. Men som berättare och naturskildrare är ju Gustaf Hellström allttjämt ypperlig, med iakttagarens skärpa och humorns gudagåva.

Om svårigheten att kollektivisera det ryska jordbruket, att få in alla bönderna i de s. k. kolchoserna, handlar Michail Sjolochovs Nyplojd mark (Tidens, 5: —). Skildringen har blivit något ensidig och dessutom på sina ställen onödigt brutal, men där finns många levande avsnitt som lika förmåliga som roande karaktärs- och miljöskisseringar. Och som naturskildrare (och kännare!) är Sjolochov

Michail Sjolochov.

fortfarande lika god som i de förra Don-böckerna. Av stort intresse för en utomstående är givetvis ämnet han behandlar. Kommunistpartiet har en hård kamp att övervinna bönderna; som har svårt att ge ifrån den egna torvan och dessutom har uppvigglare dolda i sina leder. Allt går ohyggligt långsamt, sådden blir försenad, torkan kommer, sabotage mot kolchosens djur och förråd, men Sovjets representant går fram med kraft och sammanbitna tänder. I denna bok när han inte helt sitt mål, men förmodligen i en följande. En eloge förtjänar David Belin för sin ryttansrika och levande översättning.

Holländaren Johan Fabricius har med Dansen kring galgen (Norstedts, 8: —) avslutat sin magnifika romantrilogi. Om andra delen icke var fylld av samma liv som den första och som enhet icke kunde betraktas lyckligt komponerad, så visar nu tredje delen det helas fulla värde. Denna varmblodigt pulserande skildring med sina gedigna kulturhistoriska inslag — bl. a. finns i första och tredje delen ett par beskrivningar på commedia dell'arteföreställningar som är alldeles strålande — är något ganska enastående i sin kraftiga bredd och med sina färgsprutande målningar. I fråga om karaktärernas rikedom och sanning, handlingens trovärdighet och förmålig stilkonst står trilogin högt över den fäsörartade Anthony Adverse. Boken är gjord lika mycket av en kännare som av en konstnär, och denna dubbelhet imponerar och ger trygghet.

Johan Falck.

I Sveriges Folkskolläraryrinneförbunds bibliotek

FRI LÄSNING

— 20 häften, som behandlar skiftande ämnen, lättlästa, intressereväckande, fångslande — ingår bl. a.

Ann-Margret Holmgren: FRIDTJOF NANSEN

Om Nansens insatser i N. F:s och fredens tjänst.

Matilda Widegren: NATIONERNAS FÖRBUND, VAD DET ÄR OCH VILL

En instruktiv framställning av Folkförbundets uppkomst, organisation och vad det hittills utträttat.

Nanna Lundh-Eriksson och Einar Fors Bergström: NORDENS MINSTA KUNGARIKE

En presentation av Island, modern och utomordentligt rik på fakta.

Pris per styck endast 50 öre.

Rekv. från Sveriges Folkskolläraryrinneförbund, Fredsgatan 10, Stockholm.

DEKLARERA SJÄLV!

Advokat Gottfr. Ströms nya

HANDBÖCKER

i självdeklaration

innehåller exempel och anvisningar enligt 1936 års bestämmelser.

Handbok 1, 7 exempel: Byggnads-, verkstads- och lantarbete, Kontors- och kafeställida, Tjänstemän och hantverkare. Pris Kr. 1:—.

Handbok 2, 7 exempel: Detalj- och parthandel, Fabrikör och lantbrukare, Ekonomisk intresse- och bostadsförening, Aktiebolag. Pris Kr. 1:—.

I bokhandeln, Pressbyrå eller genom insändande av 1:— kr. postgiro 1399 eller i frimärken, fraktfritt direkt från FEDERATIVT FÖRLAG, Stockholm 1.

Klarnad syn.

(Forts. fr. sid. 1.)

gången av sitt rykte som lärd kvinna som pluggat all mänsklighet ur kroppen på sig. Likväl hade jag ingen bannan för hennes doktorsgrad, ty jag hade lått inpräntat i mig att den hade hon förvärvat genom att läsa in allt vad män tänkt och sagt i hennes fack. Något självständigt tänkande eller vetenskapligt arbete kunde hon som kvinna icke presteras. Till typen lärd kvinna hörde likväl att förakta alla icke studerade kvinnor, varför jag från början var en garde såsom föraktad. Jag konstaterade också med bitter tillfredsställelse att hon icke talade ett ord med husets kvinnliga medlemmar eller bevärdigade oss med att låsa om vår existens utan bara talade lärdom med herrn i huset. Men vi hade en liten sköldpadda i vårt hem på den tiden, och då Hilma Borelius fick syn på den, intresserade hon sig icke längre ens för filosofiska samtal, utan ägnade återstoden av besöket åt att studera hur vår sköldpadda betedde sig, då man växelväl var vänlig mot den eller retade och skrämde den. Min syster och jag kommo översens om att hon brydde sig mer om sköldpaddan än om oss, vilket utan tvivel var riktigt. Hon gjorde det inte lätt för folk heller på den tiden. Och vi hämnades genom att förakta henne för hennes ålder — några och trettio, hennes asketiska svarta klänning och vita krås och hennes släta kamning, som avvek från den moderna valfröjnen.

Så gingo åren och jag hörde många dumma akademiska skämt om Hilma Borelius, läste hänfulla och insinuanta artiklar om hennes försök att tolka Hedvig Charlotta Nordenflychts olyckliga kärlekshistoria och brydde mig därför icke heller om att själv läsa den! Men då jag

Självstudier folk skapar värden, som bli till gagn för dem själva och släkten som komma. De bana vägar mot nya mål. Deras växande skaror vittna om livskraft och framtidstro hos vårt folk.

Ar Ni en av dem som vilja skapa något nytt och bättre? Börja med Er själv. I Er strävan efter ökade kunskaper och vidgad syn finner Ni ett gott hjälpmedel i en kurs från Kooperativa förbundet korrespondensskola.

Svenska (forn- och nutida)
Rätskrivning
Uppställnings- och stilteck
Engelska språket
Nationalökonomi
Svetsgång
Offentlig handling
Statistik
Kommunikation
Föreningskunskap
Talarlärare med mötesledning
Bokföring
dubbel amerikansk

Fortättningskurs i bokföring
Lantbrukbokföring
Föreningsbokföring
Praktisk räkning
Arbetsvetenskap
Geometri
Räkneskorens användning
Elektr. ingenjör
Elektr. verkstäder
Elektr. maskiner
Elektr. motorer
Mekanisk verkstads- och smidningslära
Smidningslära
Ångmaskinist

Kooperativa förbundets korrespondensskola Stockholm

Sänd mig Eder prospekt med närmare upplysningar om de ämnen jag strukit under.

Namn: _____

Adress: _____

(Slåda i öppet kuvert, frankerat med Sveriges frimärke)

såg docenten Borelius skymta på röst-rättsmötet eller på gatorna i Lund ännu magrare och ännu mera lärt fruntimmer nu än första gången jag såg henne, frapperades jag dock alltemera av hennes oerhörda värdighet och började få stor aktning för en person som framhärdat och höll sig rak under en sådan tillvaro. Så småningom upptäckte jag också en avsikt och en metod i grinet omkring Hilma Borelius, det påminde ju så mycket om de metoder som användes överallt där det gällde att skrämra kvinnorna från att fatta fast fot i det manliga samhället. Men fortfarande trodde jag att hon levde ett slags operosonligt liv nergrävd i böcker. Att hon varken såg eller hörde eller kände så mycket. Det är därför mycket förödmjukande att nu läsa vissa saker i hennes självbiografiska anteckningar.

Vid en visit jag slutligen gjorde i hennes hem, hade jag mitt enda flera timmar långa samtal med Hilma Borelius. Jag kan undra om jag förmådde döja vilken stor överraskning hon beredde mig. Men på grund av detta minne kan jag något förstå vad Emilia Fogelklou menar, när hon säger att hon vid sitt första samtal med Hilma Borelius »såg ett själslandskap med mycket mera kuperad terräng än mitt, så mycket oändigare vägar, så mycket mera facetterade klippformationer, så mycket bittrare tillblandade lidandeskällor.» Och jag känner också igen den erfarenhet som Emilia Fogelklou uttryckt så: »Den sortens intellektuella lidelse hade jag aldrig förr mött hos någon kvinna och aldrig i samband med subjektiva problem detta krav på en andens, tankens och hela kulturperspektivets samfälliga klarhet.»

Eftersom jag fortfarande levde i den föreställning att jag var ointressantare än en sköldpadda, förbluffade det mig för min personliga del så enormt att hon hållit reda på mig under åren och att hon satte in en kritik på mina böcker som visade att hon verkligen tänkt över den. Denna kritik har jag sen försiktigtvis glömt, men jag minns, om än inte ordagrant, huvudinnehållet av den kärleksfilosofi som hon fick anledning att utveckla i detta sammanhang. Hon anmärkte på en manlig figur i en av mina böcker som jag nonchalant utrustat med ett växlingsrikt erotiskt förflutet, innan han nådde den punkt där hjältinnan och jag började intressera oss så livligt för honom. Hilma Borelius satte ögonen i mig och gjorde mycket klart för mig att det var slapp att acceptera en sådan man — som kvinna och som författare. Och så spände hon med några ord hastigt en båg mellan monoteism och monogami. Liksom det är självklart att en högt stående människa dyrkar bara en Gud så ger hon sitt hjärta bara åt en och tar intemot annat än ett odelat hjärta. Jag gick min väg förbryllad av den oerhörda intensitet varmed hon givit mig denna tankeställare till avsked. Jag var stimulerad av vårt samtal men också stukad och tänkte att det var väl lätt för den som levde i teoriens tunna luft att placera mig på flugedyrkarnas nivå.

Jag hade en del av mina fördomar kvar, men nu äntligen äro de borta. Jag kan först då Hilma Borelius som intresserade sig så intensivt för sköldpaddan. Den var ju hennes kamrat, ett underligt djur också den, som blev bespejad, retad och skrämmd och måste dra sig inom sitt skal. Jag kan också först då Hilma Borelius som utvecklade sin högspända kärleksfilosofi för mig i sitt iskalla förnak. Först då hon ämnade ge mig en varning för alltför slapp vilja till anpassning efter den onda världens vanor som inte passade en kvinnosakskvinna. Sedan jag läst hennes efterlämnade anteckningar, där hon ger sitt innersta jag till spillo

En budkavle

(Forts. fr. sid. 1.)

— Jag tror nog jag i allmänhet kan säga att min artikel här mött ungefär 15 à 20 procent mostånd och skäll, ungefär lika mycket iakttagelse — och att det övriga varit intresse och entusiasm. Propos skället vill jag nämna, att jag principellt hintills aldrig svarat på några angrepp i tidningarna, hur lömska, hätska och absurda osanningsenliga de varit — och hur mycket kvinnoförningarna här än tiggat mig dörom.

Jag lever för det mesta i arbetsstilt stillhet i mitt hem ute på landet och kommer mera sällan till Prag. Men en av de gånger jag var därinne hade Ligan för Fred och Frihet ställt till med en mottagning för mig — de var förskräckligt älskvärda. Medan de höll på därmed strömmade massor av listor med namnunderskrifter in från alla delar av landet. Det verkade uppiggande om än ej särskilt

för den som förstär läsa, förstär jag hur djupt rotad i egen erfarenhet hennes livs-åskådning var.

Hennes intresse för efterföljande generationer dokumenteras på flera ställen i samlingen, kanske allra mest i talet vid Lunds Kvinnliga studentförenings jubileum 1925. På många sätt äro efterföljarna blygsammare än pionjärerna av Hilma Borelius kategori. Men när man nu läser det brottstycke ur ett föredrag med anledning av kvinnorörelsens genomförande som kallas »Hemmets medborgerlighet», så inser man att en kvinna i en position motsvarande den Hilma Borelius då omkring 1920 intog icke nu mera skulle kunna, formulera kvinnans uppgift i samhället så försiktigt och blygsamt. Mitt i all reaktion och alla nederlag har en djärvare syn brutit fram med större fordringar på kvinnans rätt att sätta igenom sin värdering i samhället och klarare begrepp om vilken revolution detta skulle innebära.

I fredsfrågan ha vi däremot inte hunnit om henne. Hör här vad hon säger: »hur förhåller det sig i verkligheten med samvetets suveränitet? Det myndigblivna individuella samvetet finner sig i den moderna folkökens ställt under en helt annan herre än den kyrkliga auktoritetens: statens, som befäller att dräpa, härna och plundra. Är det verkligen en fri ställning?»

Så är då denna lilla tunna bok ett stycke kulturhistoria. Den ger ett tragiskt stolt och befriat öde mot bakgrunden av den groteska dumhet som var vår.

Ain Waages

Tidningens läsare bor bäst och billigast hos

Fogelstadförbundare
Uplandsgatan 3 (vid N. Bantorget).
Tel. 20 47 39.

Propra enkel- och dubbelrum.
Helmi Öberg.

IDUN passar Er bäst,

ty IDUN ger både värde och trovnad

Doktorerna Einar Wallquist, som skrivit »Kan doktorn komma?», Per Wetterdal, den kände kvinnoläkaren, lärarinnan Stina Palmberg, riksbekant för sin goda hand med svårhanterliga barn, den unga baronessan Ishimoto, en av Japans mest kända kvinnor inom aristokrati och socialt arbete, och Askegreven Gustaf Lewenhaupt öka under 1936 Eder glädje och nytta av IDUN.

Vilken veckotidning ger mer omväxling än IDUN
Prenumerera postgiro 1235 8 kr. för 1/2 år; 15 kr. för 1 år. Tel. 20 16 02.

effektivt. Hanonskova berättade medryckande om hur det varit Genève — och alla ville höra närmare om kvinnornas vapenlösa uppror i de skandinaviska länderna, så jag drog vad jag visste. Som slutkläm uppmanade jag dem att varken laga mat, älska eller föda fler barn åt de usla karlarna så länge dessa inte visade sig kapabla att ordna världen på ett förnuftigt vis, utan partout envisades att låta den braka iväg raka vägen mot nästa krig.

Men medan församlingen applåderade detta billiga slagord, slog det mig att flertalet av oss onekligen var alltför dyrbar och överkvalificerad arbetskraft för att ha råd att själva ägna oss något vidare åt matlagningen. Men framförallt att vi på några få undantag när hade uppnått en så pass stadgad ålder och värdighet att de kära karlarna kunde ta även de två andra hotelserna med ganska stort själslugn. — Jag försummade naturligtvis inte att årligen meddela denna min iakttagelse — men då stod redan en utsänd bakom min stol, som skulle hämta mig till nästa möte — och jag lovade därför att upprepa samma paroll där. Hos de unga var de sakerna ju betydligt mera aktuella och effektiva som vapen betraktade.

Det var kväkarna vilka på detta nästa möte stod som inbjudare. Först en välgörande stilla stund, sen läste någon anmälan upp min artikel (ocensurerad) eftersom doktorn förbjudit mig att trötta mig därmed. Men inga förbud i världen kunde hindra mig från att ta livlig del i den därpå följande debatten. När salen en timma senare skulle användas för en ministers fredsöredrag, flyttade vi allesammans över i en annan, och när även den blev upptagen släpade de stolar med sig ner i en kallare, där vi blev sittande till långt ut på natten. Ingen av oss hade fått någon middag — när vi blev för torra i halsen av allt orerande, använde vi ett glas som stod vid vattenledningen i kallarens hörn.

Och fast lokalerna var Yucas och initiativet som sagt utgått från kväkarna, var det ungdomar från alla möjliga skilda läger jag här mötte — även de argaste kommunisterna. Endast de rena fascisterna saknades, och väl var det, ty så glödande trosvissa som flertalet av dem var, skulle det väl i så fall slutat med handgripliga slagsmål. Även utan dem gick stridens vägar ganska höga — det slaviska temperamentet förnekar sig inte ens bland fredsivrare och fridsamma kväkare. Men jag lärde mig en hel del nya och värdefulla saker den kvällen och kände mig riktigt lycklig bland alla dessa klaröga och kamplystna unga. Det enda de var fullkomligt eniga i var att dekretera att jag inte var någon »petrificerad fredstant», utan i nåder kunde få tillåtelse att betrakta mig som en av deras egen generation — en vars ord ännu var levande och kunde bli trott och taget för gotts.

De rödde mitt hjärta genom att bönfalla mig om att ta initiativ och söka i handling bekämpa krigsmentaliteten och att till slut förklara att de var beredda att följa mig »vart det än bar». De bad mig samtidigt betänka att ungdomen, även den fredsinnriktade — trängde efter heroism och våghalsiga dåd. Rädslan om den egna livhanken kommer aldrig att bli ett argument för den — inga sporttävlingar i världen förstår att släcka den törsten. Men för mig bar det gunås just då ingen annan stans än raka vägen till sjukhusportarna — och de slog obönhörligt igen om mig för den närmaste tiden.

Kunde bara dessa illa ihopkomna sidor verka som en budkavle, av en flämtande stafettlöpare överlämnad till nästa man (d. v. s. kvinna) att av henne med friska krafter bringas vidare och så småningom

Från riksdagsläktaren

Det är kanske bäst att säga redan från början att remissdebatten 1936 var fullkomligt sensationsfri. Man talade snabbt och hyggligt med varann och ibland steg en eller annan minister upp och rättade till ett litet misstag eller gav en liten, ytterst liten, gliring åt höger eller vänster. Hr Österström bjöd hr Vougt på middag så vi alla hörde det och hr Björck i Kristianstad småspråkade från talarstolen med hr Statsministern i statsrådsbanken intill, så vi inte hörde ett dugg — men båda herrarna sågo så förtjusta ut så vi voro inte alls oroliga. Är det verkligen naturligt att vara så där snäll på en remissdebatt? Nej, det är det nog inte — i varje fall är det inte traditionsmässigt... Man hade också en känsla av att herrarna satt och sparade sig till längre fram på året. — När man mera ingående skall diskutera försvarsfrågan i vår kanske man inte är fullt så sams.

En remissdebatt är ju i någon mån en spegel av vad som rör sig i tiden. Förra året återtog ingen talare sin plats i banken utan att ha sagt sin mening om Myrdalska befolkningsfrågan — i år hade alla utom Ture Nerman glömt denna fråga. Alla voro nu i stället inne på »det utrikespolitiska lägets». Men det var mycket av »de tomma predikolötena» för att tala med hr Sven Lidman. Samma anmärkning som Sven Lidman för någon tid sedan gav uttryck åt i pressen beträffande religiösa talarstolar känner man sig frestad rikta mot de politiska: »Varför tuta så tillgjort? — Tala begripligt, undvik fraser!» De bästa talarna i Andra kammaran sitta faktiskt på regeringsbanken. Herrarna Sandler, Engberg, Wigforss och Per Albin Hansson (när han inte är för diplomatisk) lyssnar man till, vilket är mer än man orkar med när de fräskaste herrarna öra upp.

Hr Sandler's tal i Andra kammaran på lördagen, då han redogjorde för Sveriges ställning vid förhandlingarna i Genève, var avgjort ett av de mest uppmärksammade. I anslutningen till hr Anderssons i Norrköping påminnelse om »den europeiska gemenskapen, vare sig vi tillhöra Nationernas förbund eller inte», uttrydde utrikesministern bl. a.: Vi kunna lämna Nationernas förbund men icke Europa. Europas nöd är vår nöd. Freden beror icke av segnar eller nederlag, freden beror av ett ökat förtroende mellan folken. Hr Lundstedt framförde med ett våldsamt patos sitt förordande av sanktionerna, såsom varande ett uttryck för »sanktionsvännernas primitiva vedergällnings- och straffprinciper» — men mycket av vad professorn menade blev nog förborgat för de flesta. Andra viskade om att hwn sjungit sin svanesång.

I Första kammaran liksom i Andra var det en hel del nya ansikten, allt som allt lär det vara omkring 20 nya namn i riksdagen. Men de, som där verkligen talade med mänsklig stämma, Kerstin Hesselgren, Israel Holmgren, Anders Orne, ha valmännens och kvinnornas icke återhördat till kammaran ännu! Glöm inte att det är valår i år!

Elsa Svartengren.

segerrikt föras till det åtrådade målet — ja, då vore allt ju väl. Det är ju bara saken det gäller, inte alla personerna. Vi måste även under detta nya år, som börjar under så ovanligt dystra auspicer, hålla fast vid det redan började och guldmycket knoga vidare. Inte tappa modet och förtröstan — inte låta oss nedslås. Om någonsin en stridsår haft rätt att ropa »Gud är med oss» måtte det väl vara vår!

Amelie Posse-Bråzdová.

Kom ihåg
Tidevarvets Reklamkonto
55160